

MAGYAR KURIR

A' PELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Pénteken Junius' 21 - dik napján, 1816 - dik esztendőben,

Nagy Britannia.

Londonban, a' London' nevű kávéházban fényes vendégséget adott Jun. 16 - dikán *Rainsford* (regen Anglus Májor, most *Hayti* Királyi General Lajtnánt). Sok olyan emberek jelen voltak ezen vendégségben, a' kik örvendenek ezen új Királyság' felállításának. Számos pohárköszönések után felállott a' mindjárt nevezett vitéz Gen. Lajtnánt úr, 's a' *Hayti* Király I - ső Henrik egészségiért egy poharat, kiüresítvén, azután elragadtatásig buzgó beszédet tartott, a' melyben egyebek között ezeket mondotta: —

„Én szeretem *Hayti* (S. Domingo)' szigetének lakosait; vélek egygyütt tsatáztam azokban a' ditsőséges hadakozásokban, melyeket ők a' szabadságért és függetlenségért folytattak. Ha még valaha szükségek talál lenni szolgálatomra, mindenkor egy hűséges katonájokat fogják bennem feltalálni (*Hurrah!*). Ifjúkoromban válaltam nállok szolgálatot, 's az ő hőkezűségek gazdagon vissza fizette szolgálataimat. Midőn én ennek a' szeretett szigetnek ügyit védelmeztem: az igasságnak és szabadságnak ügyiért tsatáztam, melly a' legbetsesebb ügy egy Anglusnak szívében (*Hurrah!*) véghetetlen (*Hurrah!*). Frantzia ország, mikor Respublika volt, szabaddá tette *Hayti* szigetét. Bonaparte ismét békót akart tenni annak

lábaira: hanem a' Mindenhatónak villám-lásai megoltalmazták őtet ettől az új szerentséltenségtől. Nekem szerentsém volt őket... tsatázásokban vezérteni; 's azok közül a' 70,000 emberek között, kiket az ő elnyomóik, külömbkülömb időkben Frantzia országhól ellenek a' szigetre küldöztek, igen keveseknek volt az a' szerentséjek, hogy hazájokat többé megláthatták volna. A' *Hayti* lakosok olyan nemzetet tesznek egygyütt, a' melly belső egygyességben kíván élni Nagy Britanniával, és érzazal bizelkedek magamnak, hogy a' mi Országlószeükünk (t. i. az Anglus Országlószeük) nem fog hátrás lenni ezen *Hayti* nemes lelkű nép' függetlenségének megismerésében. *Hayti* szigetét 40,000 fegyveres és jó fenytékhez szokott emberek védelmezik; 's a' sziget' belső oltalmazó készületei olyanok, hogy azt megtámodhatatlanná teszik. Ha vakmerő bátorságra vetemedő ellenségek őtet még egyszer meg találják támadni, nem fogja azok között többé egy ember is meglátni hazáját, tsak hogy hírt is vihetne a' történet felől!“ — (Ezen beszédközben elő mütogatta 's felolvasta a' társaság előtt *Rainsford* azokat a' szép bizonyosság leveleket is, melyeket néki az ő vitéz magaviselete 's a' *Hayti* nép' eránt mütatott érdemeire nézve, a' *Henrik* Király' külső dolgokraügyelő Ministere Gróf *Limo* nade 's az ő Nagy Czeremoniáriusa Gróf *Louis*

akkor adtak, mikor az ő General-Lajtnantja *Rainsford*, mint Anglus Májor, ismét vissza tért Angliába). — Beszédjét ezeken a' kifejezéseken végezte *Rainsford*: — „Éljén a' *Hayti*' függetlensége! Adja isten, hogy azt nem soká' a' földnek minden Hatalmasságai esmerjék-meg!“ — (Ekkor ismét elkezdődött az örvendező *Hurrah!* kiáltás).

Rainsford után a' *Henrik Király* (*Residens* név alatt) Londonban lévő Követségi Agense 's az *Ambigue* nevű újság' kiadója *Poltier* mondott-el egy megköszönő beszédet, a' melyben így fejezte-ki magát: — “

„Májor *Rainsford*nak *Hayti* Generál-Lajtnántságra lett emeltetése, szájjalbeszélő bizonyosága a' *Hayti*' Király ő Felsege ítélet-tételbeli nagy tehetségének, 's nagy lelkeségének, mellyel a' maga hűséges szolgálót megjutalmazni tudja. Eleintén annak a' kínos állapotnak szem mellé tanuja lévén, melybe a' *Hayti* népet a' Frantzia nemzeti gyűléseknek azon végzése helyhez teték vala, a' mellyek azt most szabadnak lenni hirdettek 's az anyahaza ellen való fegyverfogásra rogatták, majd ismét azt javasolták neki, hogy magát annak hotsássa alája, mind ezeknek mondom szemlélője lévén, látta végezetre (t. i. *Rainsford*) hogy ez a' nép eltökéllette legyen magát arra, hogy magát szabaddá tegye, és ne engedje a' maga állapotját az egymással ellenkező részek által, mint a' ki-és bé-folyó tenger által, ide 's amoda hányattatni. Látta, hogy a' *Hayti* lakosok ebben a' rettenetes tusakodásban miként tétettetnek-ki a' felmérge-sített vérszomjúzó kutyák' dühösségének, 's miként kéntelenítettnek ezer kínok között kiadni a' lelkeket. Tudja a' világ, hogy miként tették ők semmivé a' magok ellenségeiket 's azokat a' hajdan hatalmas és meggyőzhetetleneknek tartatott seregeket, a' mellyek már *Asiában* a' *Sidney Shmidt*'

és egy maroknyi Anglus sereg' segedelmével *Ghezzar Bascha* által ismegyőzettek vala, miként tették mondom ők semmivé mind ezeket a' seregeket a' *Christophe* és *Dessalines* vezérlessék alatt, a' kikkel Angliának tengeri és szárazon való ereje isösvetsatoltatva vala? —

„Generális *Rainsford* dítsekedbetni fog valaha azzal, hogy egygyik volt azok közül, a' kik *Hayti* a' maga függetlenségének megszerzésében leghathatóságban segéllettek, a' melly függetlenség, ha szintén még nintsen is mindenek által közönségesen megismeretve, hanem, a' mi a' valóságot nézi, meg van ám esmeretve azon kereskedés által, a' mellyet ezen szép szigettel, az új világnak ezen paradísomával, már most minden nemzetek folytatnak. Kevély vagyok azzal, hogy itt, mint a' *Hayti* Király ő Felsege' Nagy Britanniában lévő Követségi Agense, elmondhatom azt, hogy az előlbe szabott útasítások szerint meg nem szűntem iparkodni azon, hogy Nagy Britanniának Országloszéket és Lakosait meggyőzhessem a' felől, hogy I. ő *Henrik* Király minden szomszéd nemzetekkel legkülönösebben pedig az Anglus plántatartományokkal, szigetekkel, legjobb barátságban élni kíván, a' kereskedést annak legszele-sőbb kiterjedése szerint, még magával Frországgal is, virágoztatni kívánja, 's magát a' más országok' dolgaiba, telyességgel belé nem elegendi.“

~~~~~
Barbaros szigetéről kedvelten tudósítá-sok érkeztek Londonba. *Bridgetown* városában Aprilis' 14-dikén éjfélkor a' dobosok minden utzakon egyszeriben lármát vertek, 's a' megijedett lakosok között azonnal elterjedt eza' hír, hogy a' tzuorkorföldeket mívelő Szeretsen rabszolgák két vidékeken uraik ellen feltámadtak, 's a' támadást uraik' házának özszerontásán, 's a' tzuorkorföld üsteknek 's egyéb ahoz tartozó készületeknek özszeretérésén kezdették-el. Kato-

naságnak kellett ellenek menni, a' melly reájok tüzet adván, sokak megsebesedtek, sokak elfogattattak, 's a' többek elszéledtek. A' megsebesedett Szeretsenek számát 8 vagy 9 százra is, a' házak' számát pedig, a' mellyeket széllyelveretetésekig lerontottak, 41-re teszik.

A m e r i k a.

Brasiliából, Rio - Janeiro városából azt írják, hogy *Portugalliának*, az 1792 dik esztendőtol fogva elméleti nyavájában lévő 's a' miatt az Országlás' foglatosságait sem folytatható Királynéja a' múlt Mártzius' 20 dikán meghalálozott. Ez az idvezült Felseg az 1734-ik esztendőben Deczember' 17-dik napján született; a' férje volt III-dik Péter; ettől özvegyen maradt 1786-ban; kevés híján 82 esztendőlt; a' fia János Mária József Lajos, ki a' valóságos Regensi foglatosságokat, VI dik János nevezet alatt, az 1799-dik esztendőtől Julius' 15-dik napjától fogva folytatja, és már életének 50-dik esztendejébe lépett, most anyjának halálával felvette a' Királyi Titulust, 's már mint Király úgy folytatja az eddig Régen s név alatt folytatott Országlást.

Lisabonból számos *Portugalliái* fegyveres seregek érkeztek meg *Rio-Janciróhoz*, mellyek azonnal útnak indítottak *Bucnos Ayres* felé, *Jamaikába*.

Spanyol országra nézve az a' kedves hír érkezett *Londonba*, hogy *Meksikó*-ból, 9 hónapokig tartott útozás után megérkeztek 7000 öszvérek, a' mellyek jó vert pénzelt voltak terheltetve, *Verahruzba*, hogy onnét *Európa* felé tovább indíttassanak. Utjokban néhány versben megtámadták ezen öszvéreket az insurgensek, de nem foghadták-el őket. Ezen kintsből, már által szállított Junó nevű Anglus Fregát 2 millió Piastereket bizonyos magánostulajdonosok számára.

A' Szabad *Amerikai* Státusok és Nagy *Britannia* között, most barátságosan folyának a' politikai és kereskedésbéli minden

dolgok. A' legújabb levelekben, mellyek *Amerikából* érkeztek, említik, hogy néhány *Amerikai* tisztek, kik a' Középtengeren lévő *Amerikai* hajós seregtől érkeztek haza, nagy ditsérettel beszélnek; hogy mely jól fogadták az ő hajós seregeket az *Anglusok* a' *Gibraltári* kikötőhelyben, és hogy ők kiváltképpen ezen jó szívvél való fogadtatásnak köszönhetik azt, hogy az *Algiriái* tolvaj Státus ellen nem régen tett expeditziójok oly szerentsésen végződött-el, mint már más alkalmatossággal megíratott. — A' mi azonban az *Amerikai* hajós seregek ezen szerentsés próbatételét illeti, ennek gyümöltseivel nem sokáig lehetett élni, minthogy a' nevezett Fejedelem, mint erőssítik, már kihirdette, hogy ő ezt az egész kötést semminek tartja.

A' mi a' *Spanyol* országgal való környülállásokat illeti, ezek még most is oly villongók, hogy az *Amerikai* újságok szerént talám már eddig sem haladott volna az ezzel való hadakozásnak elkezdődése, ha ennek, részszerént tulajdon magával részszerént pedig az ő elpártolt *Amerikai* tartományaival ilyen bajlódása nem volna. Hogy mitsoda neheztelése lehessenek *Spanyol* országnak az *Északi Amerikai Szabad Státusok* ellen, már ez más ízben eléggé megmagyaráztatott.

Hogy *Bonaparte József*'s átaljában a' sok *Bonapartisták*, a' kik *Északi Amerikában* kerestek megmaradásra való helyet magoknak, oda sok kintset vittek, már ezt meg lehet hinni, hanem az, a' mit régebben irták felőlők, hogy ők *Kanadának* határai mellett egy különös szabad státust formáltak volna, ez, még eddig meg nem valóságosodott; és átaljában vévén a' *Bonapartisták* nem is találtak ezen *Respublikai* gondolkodású nemzetnél oly barátságos fogadtatást, mint a' milyennel magokat talám ketsegtették; ott tsak a' tiszta *Respublikai* gondolkodású *Frántziákat* betsúlték nagyon; a' *Bonapartistákat* ellenben inkább tsak lágymelegséggel és meg-

vetéssel szemlélték; különös mérgeződéssel viseltettek a' Respublikai gondolkodású Amerikaiak már jó időtől fogva nevezetesen *Talleyrand* és *Fouché* ellen, kikről azt tartották, hogy nagyon tulajdon-haszonkereső és ingadozó, most erre majd amarra hajlógondolkodású emberek legyenek.

Afrikai ragadozó Státusok.

Az alatt, hogy a' *Nápolyi* újságok az Afrikai tolvajokkal az Anglus Admirális *Exmouth*' közbenjárása által kötött békekesség Aktáit egészen kiadván, azokat örvendezve magasztalják, a' Jun. 8-dikán kijött *Florentzai* újságlevelek ellenben ugyan akkor, igen szomorú történetről írnak, a' melly e'képpen adatik elő egy *Livornóból* Junius' 4-ikén indúlt levélben: —

„*Villano Giacomo* úr, ki, mint a' *Lutigi* nevű hajónak Patronusa, a' múlt Februárius vége felé, innét Anglus zászlóval kivezett vala. ide (*Livornóba*) néhány napok előtt ismét vissza érkezett. Az Afrikai partrol *Bonából*, melly az Algiriai Fejedelem' birtoka alá tartozik, 13 napok alatt jött-meg. Kláris (kaláris) halászás végett ment volt oda. Ő beszéli, hogy Május' 23-dikán valami 350 külömbkülömb nemzetbeli hajók tartózkodván a' *Bonai* partok mellett, 's az emberek, mint közönségesen szoktak volt, kláris halászásban foglalatoskodván, a' mondott napon naplementekor, egy ágyúlövés által való jeladásra valami 5000 fegyveres emberek kirohantak a' városból, a' kik között lovasok is találtattak, 's a' partokon elszéledve lévő hajós legényekre estek, 's legkisebb nemzeti külöbségnélkül össze vagdalták őket. *Vilano* maga is csak annak köszöni életben való megmenekedését, hogy ő éppen ekkor szerentséjére a' yárostól nagyobb távolságra oldalfélt lévén, három más útasokkal egygyütt a' hajóhoz észrevétel nélkül vissza lopta magát, 's arra felkapván onnét azonnal elevezett, de minden halászó 's egyéb készületei ott marad-

tak. Az összevagdaltatott emberek' száma, a' mint hozzá vehet, valami 300-ratelik, a' többek pedig valami 100 hajókkal egyetemben a' tolvajok' ragadományává lettek. A' *Bonai* Anglus Vice-Konzul'otse is megsebesedett, 's szaladás által iparkodott életét megtartani, de nem tudják, mi történt velle. Kétségbehozhatatlan dolog, hogy maga az Algiriai Országloszek is részese volt ennek a' gyalázatos verontásnak, minthogy az alatt, míg az öldöklés tartott, megszünés nélkül tüzeltek a' *Bonai* sántzokrol az ágyuk a' hajókra.

Tuniskan nevezetes támadás történt az óta, hogy a' Fejedelem a' keresztényuralkodókkal békekessgre lépett. Az ott lakó Török katonaság Május' 1-ső napjára virádo éjjel a' Fejedelem ellen felkelvén, őtet az uralkodásból levetoi 's az ősit helyébe tenni akarta, de ez elzását el nem érhetvén, pusztítás által akart bosszút állani. Néhány házat, mellyek között volt a' Kormányozóé is, felprédáltak, 's azután a' bányakon lévő ágyukat beszegezvén 's az ott talált puskaport a' tengerbe vetvén, magok a' Fejedelemnek 10 hajóra, mellyek a' kivezésre éppen készen állottak, felűtek, 's onnét még' azon éjjel kiveztek a' gonoszok, 's a' Török partok felé vettek útjokat. Keserves fog azoknak a' kereskedő hajóknak sorsa lenni, kiket ezek a' vérengző emberek előltalálnak. Vagy kettő a' gyilkosok között még a' pusztítás közben elfogattatván, megöletett; még tömlőtzbén is vagynak néhányan.

Frantzia Ország.

Nem igaz, így ír a' Londoni Miniserialis újság, hogy *Lafayette* 's a' fiát elfogták volna Frantzia országban. — *Caulincourt*ot sem foghathatták-el, mert ő, a' későbbi tudósítosok szerint, Amerikában van. — Ugyan ott van már az a' nevezetes Generális *Clauzel* is, a' ki a' *Bonaparte*' viszszejöveletekor *Bordeaux* városában 's a' *Pireneumi* vidékeken vezérkedett.

Ugyan ez a' Londoni Ministeriális újság erősíti, hogy azon fizetésnélkül lévő 46 Frantzia tisztak között, kik a' támadókat *Grenobelnél* vezérlették, még csak egy-egyetleneg is el nem fogattatott, a' melly ügy történt, hogy ók, minekutánna a' próbatételnek füstbemenetele után a' parasztokat *Evain*s felé meglehetősen jó renddel vissza vezérlették volna, útjokat ók magok egyenként, külömbkülömb vidékek felé vettek 's minden felé szélyel osztotak.

Grenobelnél azt írják, hogy *Didiernek* egy czimborás társára a' nemzeti örző seregek egy házban reá találván, ó a' ház fedelén útát veszteni iparkodott: hanem valamelyik jó lövő katona reá lövén, úgy levette onnét, mint egy inadarat. — *Londoni* írók beszélik, hogy ezek a' *Grenobeli* támadók, hogy pénzre szert tehessenek, meg a' *Hollandiai* volt Királynéhoz (*Bonaparte* *Lojosi*néhoz) is hozzáfolyamodtak volt: de ez mindenekről tudósította a' Párisi Politziái Ministert.

Libry-Bagnano nevű Grofot Május' 22-dikén, megbélyegeztetésre, a' pellen-gérre való kiállásra, 's 10 esztendei kén-telen munkával öszszeköttetett fogságra ítelt a' *Lyon*i ítélőszék. Ez egy régi familiából való ember; régi ősei között többek viseltek fő hivatalokat a' *Toskánai* Udvarnál 's más *Olasz* Udvaroknál. *Bonaparte* alatt fő személyt jádzott; tulajdon költségén néhány *Regementeket* állítottfel, 's azokat kommandírozta is. Mikor az ítéletet felolvasták eléte, elájult.

Azon öt millió Frankokra nézve, melyeket a' Státus ezen esztendőre az *April*. 28-dikán meghatározott törvényszerént

a' *Catholicus* papság' állapotjának megjobbítására ad, olyan rendelést hirdettetett-ki *Jun*. 3-dikán a' Király, hogy egy milliót a' *Seminariumokban* 1000 új *Stipendiu*-mokra, három és fél milliót a' *Kanonokok*, másod rangú papok, *Sukkursalisok*, 's *Vikariusok*' fizetésének megnagyobbíttatására fordítsanak. Fel milliót tegyenek fére, mint tartalékot.

Az *Urnapi* processióhoz nagy és fényes előrealó készültek tétettek *Párisban*. A' *Pairek*' kamarája a' *Luxemburg* nevű kastély főbb kapuja előtt igen drága oltárt állíttatott-fel a' maga költségén.

Dijonban külömbkülömb személylyek megíteltettek ki 8 ki 10 esztendei számkivetésre azért, hogy a' népet fellázasztani iparkodtak, noha semmi nem lett is iparkodásból. Több más bűnösök, a' kik azért tétettek fogságra, hogy a' Királyi seregeknek *Grenobelnél* történt szerentsés győzedelmeskedésekért ott *Dijonban* tartatott *Te-Deum-ének*lését 's harangok megvonattatását megakadályoztatni akarták, most várják a' megíteltetést.

Nagy Lotteriai Sorsvonás.

A' *Csehországban* lévő *Czernovitz* nevű uradalommal öszszeköttetve lévő pénz-nyeréseknek e' hónap' 17-ikén történt első rendbéli kivonásában, ezek a' számok tettek a' nagyobb szerentséket: — a' 71,195 nyert 40,000 forintot, és azt megelőzik 745, és követik ugyan ennyi nyertes számok. — A' 47,165 szám nyert 10,000 — az 56,916 nyert 5000 — a' 117,841 és 140,725 számok között pedig mindenik 1000 — 's a' 34,385 — az 52,367 — és a' 139,162 számok között mindenik 500, forintokat nyert.

Junius' 19-dik napjánadtak Szász forint Huszaspénzért 269 1/4 forintot Váltótzédulában. Egy Császári aranyért 12 fl 30 kr.